

Rättsfallssamlingen

STÄLLNINGSTAGANDE AV GENERALADVOKAT
PAOLO MENGOZZI
föredraget den 21 november 2012¹

Mål C-334/12 RX-II

**Oscar Orlando Arango Jaramillo m.fl.
mot**

Europeiska investeringsbanken (EIB)

”Omprövning av domen i mål T-234/11 P — Upptagande till sakprövning av en talan om ogiltigförklaring — Skälig tidsfrist — Tolkning — Domstolens skyldighet att beakta omständigheterna i det enskilda fallet — Preklusionsfrist — Effektivt rättsmedel — Artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna — Undergrävande av enhetligheten eller konsekvensen i unionsrätten”

I – Inledning

1. Domstolen fann i beslut av den 12 juli 2012² att den dom som Europeiska unionens tribunal (avdelningen för överklaganden) meddelade den 19 juni 2012 i mål Arango Jaramillo m.fl. mot EIB skulle omprövas.³ Det är andra gången som domstolen beslutar att på förslag av förste generaladvokaten inleda ett omprövningsförfarande.⁴

2. I beslutet av den 12 juli 2012 fann domstolen att det fanns anledning att pröva två specifika frågor.

3. Det ska för det första undersökas huruvida tribunalen i egenskap av överinstans gjorde en riktig tolkning av begreppet skälig tidsfrist, tillämpat i samband med en talan om ogiltigförklaring som väckts av anställda vid Europeiska investeringsbanken (EIB) mot en rättsakt från detta organ som gick dem emot, genom att definiera en skälig tidsfrist som en frist som är sådan att talan som väcks efter utgången av densamma ska anses ha väckts för sent och således ska avvisas, utan att unionsdomstolen behöver beakta de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet.

4. För det andra ska det prövas huruvida tribunalens tolkning av en ”skälig tidsfrist” innebär en kränkning av rätten till ett effektivt rättsmedel i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

5. För det fall det skulle visa sig att tribunalens rättstillämpning är felaktig, anser domstolen i beslutet av den 12 juli 2012 att det ska prövas om, och i så fall i vilken utsträckning, domen av den 19 juni 2012 undergräver enhetligheten eller konsekvensen i unionsrätten i den mening som avses i artikel 256.2 FEUF och artikel 62 i stadgan för Europeiska unionens domstol.

1 — Originalspråk: franska.

2 — Beslut av den 12 juli 2012 i mål C-334/12 RX, Arango Jaramillo m.fl. mot EIB (Omprövning), nedan kallat beslutet av den 12 juli 2012.

3 — Dom av den 19 juni 2012 i mål T-234/11 P, Arango Jaramillo m.fl. mot EIB, nedan kallad domen av den 19 juni 2012.

4 — Det första tillfället gav upphov till dom av den 17 december 2009 i mål C-197/09 RX-II, M mot Emea (Omprövning) (REG 2009, s. I-12033).

6. Innan dessa frågor studeras erinrar jag i korthet om att beslutet att ompröva domen av den 19 juni 2012 meddelades i ett sammanhang med en talan om ogiltigförklaring som en grupp anställda vid EIB hade väckt angående sina respektive lönebesked och som avvisades i första instans av Europeiska unionens personaldomstol⁵ (nedan kallad personaldomstolen), en avvisning som fastställdes av tribunalen genom domen av den 19 juni 2012, i vilken de anställdas överklagande ogillades. Talan hade avvisats därför att den hade väckts för sent, närmare bestämt inom en tidsfrist av tre månader (och några sekunder) som hade förlängts schablonmässigt med tio dagar med hänsyn till avstånd.

7. Tribunalen erinrade, i likhet med personaldomstolen dessförinnan i det överklagade beslutet, inledningsvis i sitt resonemang om rättspraxis enligt vilken talan ska väckas inom en skälig tidsfrist som ska fastställas med hänsyn till omständigheterna i varje enskilt fall,⁶ eftersom det saknas bestämmelser om talfrister med avseende på tvister mellan EIB och dess anställda.

8. Tribunalen ansåg dock i punkt 26 i domen av den 19 juni 2012 att den frist på tre månader som föreskrivs i artikel 91.3 i tjänsteföreskrifter för Europeiska unionens tjänstemän (nedan kallade tjänsteföreskrifterna) för att väcka talan kunde utgöra grund för ”en relevant jämförelse” med talan om ogiltigförklaring som anställda vid EIB väcker angående rättsakter som antagits av denna. Tribunalen fann därför, i punkt 27 i nämnda dom, med hänvisning till vissa av dess tidigare meddelade avgöranden⁷, att det i princip är skäligt att kräva iakttagande av en sådan frist.

9. Tribunalen drog, likaså i punkt 27 i domen av den 19 juni 2012, om vilken det erinras i punkt 9 i beslutet av den 12 juli 2012, följande slutsats av dessa avgöranden: ”Det följer e contrario ... att varje talan som en anställd vid EIB väcker efter utgången av en frist på tre månader, förlängd med en schablonmässig frist med hänsyn till avstånd på 10 dagar, i princip inte kan anses ha väckts inom skälig tid ...”. Denna tolkning e contrario, tillade tribunalen, var ”godtagbar eftersom kraven på rättssäkerhet och på att förhindra all form av diskriminering och godtycklig behandling vid rättskipningen endast kan tillgodoses genom en strikt tillämpning av processuella preklusionsregler”.

10. Tribunalen underkände sedan i tur och ordning klagandenas anmärkningar.

11. Tribunalen avfärdade således i punkt 30 i domen av den 19 juni 2012 klagandenas påstående att personaldomstolen i stället för att tillämpa principen om iakttagande av en skälig tidsfrist, som är flexibel och öppnar för konkreta avvägningar mellan de intressen som står på spel, hade uppställt ett krav på iakttagande av en fast tidsfrist på tre månader, vilket är ett oflexibelt och generellt krav. Tribunalens motivering var att personaldomstolen endast tillämpat ”en rättsregel ... som klart och tydligt följer av en tolkning e contrario av rättspraxis [som anges i punkt 27 i domen]”. Denna rättsregel innebär enligt tribunalen en specifik tillämpning av principen om en skälig tidsfrist på tvister mellan EIB och dess anställda som till sin art liknar tvister som rör Europeiska unionens tjänstemän och övriga anställda och ”den vilar dessutom på en allmän presumtion om att en tidsfrist på tre månader i princip är tillräcklig för att ge EIB:s anställda möjlighet att bedöma huruvida rättsakter som antagits av banken och som går dem emot är lagenliga och för att vid behov förbereda sin talan” och att den inte ”medför någon skyldighet ... för unionsdomstolen, som ska tillämpa den, att beakta omständigheterna i varje enskilt fall och, i synnerhet, göra en konkret avvägning mellan de intressen som står på spel”.

5 — Beslut av den 4 februari 2011 i mål F-34/10, Arango Jaramillo m.fl. mot EIB.

6 — Se punkterna 22 och 25 i domen samt där angiven rättspraxis.

7 — Tribunalen nämnde härvidlag sin dom av den 23 februari 2001 i de förenade målen T-7/98, T-208/98 och T-109/99, De Nicolo mot EIB (REGP 2001, s. I-A-49 och II-185), punkt 107, beslut av förstainstansrättens ordförande av den 6 december 2002 i mål T-275/02 R, D mot EIB (REGP 2002, s. I-A-259 och II-1295), punkt 33, samt analogt, förstainstansrättens beslut av den 30 mars 2000 i mål T-33/99, Méndez Pinedo mot ECB (REGP 2000, s. I-A-63 och II-273), punkterna 33 och 34.

12. Tribunalen förde samma resonemang i punkterna 34 och 35 i sin dom av den 19 juni 2012, som är under omprövning, och fann med stöd av detta resonemang att vissa omständigheter i det aktuella fallet som åberopats av klagandena inte kunde beaktas, med motiveringen att tillämpningen av den rättsregel som det redogjordes för i punkt 27 i domen vilade på ”tillämpningen av en allmän presumtion” som ”inte medför någon skyldighet för unionsdomstolen att beakta de särskilda omständigheterna i fallet”.

13. Enligt vad som även nämns i punkt 11 i beslutet av den 12 juli 2012 erinrade tribunalen i punkt 39 i domen av den 19 juni 2012 ännu en gång om att ”en strikt tillämpning av processuella preklusionsregler” i synnerhet tillgodoser kravet på rättssäkerhet, och tillbakavisade på denna grund klagandenas anmärkning om att det skett ett åsidosättande av proportionalitetsprincipen och en kränkning av rätten till ett effektivt domstolsskydd. Klagandena var nämligen fullt medvetna om denna rättsregels existens (vilken klart och tydligt följer av en tolkning *e contrario* av rättspraxis) och dess betydelse för möjligheten att ta upp deras talan till sakprövning.

14. Inom ramen för det aktuella omprövningsförfarandet har de berörda som avses i artikel 23 i domstolens stadga anmodats att inkomma med skriftliga yttranden över de frågor som angetts i beslutet av den 12 juli 2012. Klagandena i målet vid tribunalen, EIB, den portugisiska regeringen samt Europeiska kommissionen har inkommit med skriftliga yttranden.

15. Till följd av att domstolens nya rättegångsregler trädde i kraft den 1 november 2012⁸ anförtroddes målet den omprövningsavdelning som utsetts i enlighet med artikel 191 i nämnda rättegångsregler.

II – Den felaktiga rättstillämpningen i domen av den 19 juni 2012

A – Tolkingen av begreppet skäligen tidsfrist utan beaktande av omständigheterna i varje enskilt fall

16. Medan klagandena i målet vid tribunalen anser att tribunalen underlät att följa principen om att en skäligen tidsfrist ska bedömas med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet, har EIB, den portugisiska regeringen och kommissionen intagit en motsatt ståndpunkt.

17. Det bör noteras, intressant nog, att av dessa tre parter är det kommissionen som för det mest rigida resonemanget, i den meningen att dess argument i realiteten syftar till att ifrågasätta själva förutsättningen för föremålet för det första skälet till omprövning enligt beslutet av den 12 juli 2012. Kommissionen har hävdats att den tidsfrist inom vilken de anställda vid EIB kan väcka talan om ogiltigförklaring av en rättsakt som EIB antagit måste, huvudsakligen av rättsäkerhetsskäl, vara tvingande⁹ eller med andra ord utgöra en strikt preklusionsfrist¹⁰, enligt vad tribunalen något tvetydigt ska ha slagit fast i sin dom. Kommissionen anser härigenom att det inte är nödvändigt att pröva huruvida begreppet skäligen tidsfrist kan tolkas på det sätt som tribunalen gjorde i domen av den 19 juni 2012, det vill säga att en sådan frist kan fastställas utan beaktande av omständigheterna i varje enskilt fall, eftersom tribunalen inte prövade en sådan situation.¹¹

18. Kommissionen har i detta avseende i huvudsak påpekat att den rättspraxis som nämns i punkt 15 i beslutet av den 12 juli 2012 gäller frågan om skäligheten i administrativa förfarandens varaktighet och att denna rättspraxis således inte kan ligga till grund för en jämförelse vid prövningen av huruvida den lösning som valdes i domen av den 19 juni 2012 vad gäller tidsfrister för talans väckande i domstol var konsekvent.

8 — EUT L 265, s. 1.

9 — Kommissionens yttrande, punkt 13.

10 — *Ibidem*, punkt 18.

11 — *Idem*.

19. Även om EIB har en något mer nyanserad uppfattning, delar den väsentligen kommissionens åsikt. EIB har tillagt att det har erkänts i rättspraxis att EIB:s anställdas rättsliga ställning överensstämmer med den rättsliga ställning som personalen vid Europeiska unionens institutioner har, vilket fullt ut motiverar att den tremånadersfrist som gäller för talan som nämnda personal väcker mot rättsakter som antagits av institutionerna och vilka går personalen emot tillämpas analogt på fall då EIB:s anställda väcker talan om ogiltigförklaring. I övrigt har EIB anfört att domstolen redan har fyllt de luckor som fanns i EEG-fördraget avseende Europaparlamentets talerätt genom analog tillämpning, emellertid utan att låta denna talerätt villkoras av en mer flexibel tidsfrist för talans väckande än den som gäller för övriga institutioner. Genom att tribunalen fastställde en preklusionsfrist på tre månader i domen av den 19 juni 2012, följde domen enligt EIB en fast linje i rättspraxis som bygger på likabehandling av EIB:s anställda och personalen vid unionens institutioner, på skydd för rättssäkerheten samt på principen att varken rätten eller parterna förfogar över tidsfristerna för att väcka talan.

20. Jag anser att det finns anledning att göra följande anmärkningar angående det första skälet till omprövning.

21. Först och främst vilar naturligtvis förutsättningen för omprövningen på EIB:s underlåtenhet, för övrigt högst beklaglig därför att den är långvarig och oförklarlig, att fastställa en tidsfrist i sina personalföreskrifter inom vilken talan till följd av tvister mellan EIB och dess anställda måste anhängiggöras vid unionsdomstolen.

22. I avsaknad av reglering har tribunalen redan tidigare försökt fylla denna processrättsliga lucka genom att, såsom det erinrades om i domen av den 19 juni 2012, tillämpa begreppet ”skäligen tidsfrist”. Enligt min mening finns det två anledningar till att en skäligen tidsfrist har använts som utfyllnad på detta sätt.

23. För det första handlar det om hänsyn till befogenhetsfördelningen. Vad EIB och kommissionen än säger om detta, ankommer det i princip inte på unionsdomstolen att ersätta den konstituerande församlingen, lagstiftaren eller lagstiftningsmakten genom att i sin egen rättspraxis, ex officio, införa en fast tidsfrist efter vars utgång de enskilda, i förevarande fall EIB:s anställda, inte längre kan väcka talan. En sådan återhållsamhet från unionsdomstolens sida beror i själva verket på hänsyn till befogenhetsfördelningen mellan unionens institutioner och organ, och den konstituerande församlingens, lagstiftarens eller lagstiftningsmaktens tystnad beror för övrigt med nödvändighet på osäkerhet om hur den förmodade avsikten ska tolkas och just precis om vad som föranlett den att fortsätta att avstå från att fastställa en bestämd talefrist. I det sammanhanget är det befogat att slå fast att preklusion, såvitt den fräntar den berörda parten möjligheten att framföra samtliga omständigheter som är nödvändiga för att talan ska vinna bifall, endast kan godtas om den har blivit föremål för en uttrycklig och otvetydig reglering.¹²

24. Denna första förklaring, det vill säga att unionsdomstolen avstår från att fastställa en bestämd preklusionsfrist, ger inte någon fullständig förklaring till att den tillämpar begreppet skäligen tidsfrist. Den andra förklaringen är avståndstagandet från en talerätt som är obegränsad i tiden till förmån för enskilda eftersom rättsförhållanden inte kan ifrågasättas i all oändlighet.

12 — Se, angående avsaknad av angiven frist för att anföra en ny grund inför tribunalen, förstainstansrättens dom av den 29 juni 1995, i mål T-32/91, Solvay mot kommissionen (REG 1995, s. II-1825), punkt 40. Kommissionens överklagande av denna dom, inklusive punkterna 40 och 41 i domskälen, ogillades av domstolen. Se dom av den 6 april 2000 i de förenade målen C-287/95 P och C-88/95 P, kommissionen mot Solvay (REG 2000, s. I-2391), punkterna 31, 73 och 74.

25. Enligt vad tribunalen erinrade om i punkt 22, i domen av den 19 juni 2012, vilken inte är föremål för omprövningen såsom den avgränsats i beslutet av den 12 juli 2012, innebär unionsdomstolens användning av begreppet skälig tidsfrist nämligen att det är möjligt att förena, å ena sidan den enskildes rätt till ett effektivt domstolsskydd som innebär att den enskilde ska ha tillräckligt lång tid på sig för att bedöma om den rättsakt som går honom emot är lagenlig och, i förekommande fall, förbereda sin talan, med å andra sidan kravet på rättssäkerhet, vilket innebär att de rättsakter som antagits av Europeiska unionens institutioner och organ måste bli slutliga efter en viss tid.¹³

26. Härav följer, tvärtemot vad EIB har påstått, att tillämpningen av en skälig tidsfrist inte medför att lagenligheten hos de rättsakter som EIB antar kan ifrågasättas i all oändlighet, eftersom tillämpningen syftar till just att förhindra att unionsdomstolen sakprövar en talan som väckts efter oskäligt lång tid.

27. Dock kvarstår att bedömningen av huruvida en tidsfrist är skälig är beroende av omständigheterna i det enskilda fallet.

28. Detta konstaterande är inte endast giltigt, såsom EIB och kommissionen har hävdat, i fråga om administrativa förfarandens varaktighet, utan även när det saknas bestämmelser om talans väckande i domstol.

29. Således fann domstolen genom beslut av den 27 oktober 2010¹⁴ att det inte fanns skäl att ompröva tribunalens beslut av den 15 september 2010 i målet Marcuccio mot kommissionen¹⁵. I beslutet hade tribunalen tillämpat en skälig tidsfrist, fastställd med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Tribunalen hade i egenskap av överinstans fastställt att en talan om skadestånd inte kunde tas upp till sakprövning. Skadeståndstalan hade sitt ursprung i ett anställningsförhållande mellan en före detta tjänsteman och hans institution. Talan hade väckts inom en frist som underskred den femåriga preskriptionstid som föreskrivs i artikel 46 i domstolens stadga. Tribunalen ansåg att sistnämnda tidsfrist, i avsaknad av tillämpliga bestämmelser avseende talan till följd av tvister mellan tjänstemän och deras institution, kunde ligga till grund för en relevant jämförelse, utan att dock utgöra en rigid och orubblig gräns, när det skulle avgöras huruvida sökandens talan kunde tas upp till sakprövning.¹⁶

30. På samma sätt har domstolen funnit att möjligheten att sakpröva en talan om fastställelse av ersättning för rättegångskostnader vid unionsdomstolen är beroende dels av, vid äventyr av förlust av rätten till ersättning, att en skälig tidsfrist iakttas från det att domen meddelats till det att en begäran om ersättning framställs till motparten i tvisten¹⁷, dels av att motparten i avsaknad av bestämmelser i domstolens rättegångsregler bestrider sin ersättningsskyldighet.¹⁸

31. Den bedömning som jag gjorde i punkt 28 i förevarande ställningstagande motsägs inte av domen i målet parlamentet mot rådet,¹⁹ vilken har åberopats av EIB.

32. Visserligen erkände domstolen i denna dom, trots att det på den tiden inte föreskrevs i artikel 173 i EEG-fördraget, att parlamentet hade talerätt i syfte att skydda sina befogenheter, dock utan att bevilja parlamentet en mer flexibel frist än den som angavs i denna bestämmelse avseende talan om ogiltigförklaring som väcks av, bland annat, övriga institutioner.

13 — Se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 6 mars 2001, i mål T-192/99, Dunnett m.fl. mot EIB (REG 2001, s. II-813), punkterna 52 och 53, samt förstainstansrättens beslut av den 11 december 2001 i mål T-20/01, Cerafogli m.fl. mot ECB (REGP 2001, s. I-A-235 och II-1075), punkt 61.

14 — Beslut av den 27 oktober 2010 i mål C-478/10 RX, Marcuccio mot kommissionen (Omprövning).

15 — Tribunalens beslut av den 15 september 2010 i mål T-157/09 P, Marcuccio mot kommissionen.

16 — Ibidem, punkterna 42–47.

17 — Se dom av den 21 juni 1979 i mål 126/76, Deboeck mot kommissionen (REG 1979, s. 2131), punkt 1.

18 — Se beslut av den 22 februari 1968 i de förenade målen 9/65 och 58/65, Acciaierie San Michele mot Höga myndigheten (REG 1968, s. 383), punkt 11.

19 — Dom av den 22 maj 1990 i mål C-70/88, parlamentet mot rådet (REG 1990, s. I-2041; svensk specialutgåva, volym 10, s. 425).

33. Denna situation skiljer sig emellertid från den som de anställda vid EIB befinner sig i.

34. I domen i det ovannämnda målet parlamentet mot rådet, krävde Europaparlamentet nämligen, vilket domstolen godtog, att det skulle tillerkännas ett lämpligt rättsmedel, i förevarande fall talan om ogiltigförklaring enligt artikel 173 i EEG-fördraget, och följaktligen kunna få åsidosättanden av dess befogenheter som sker genom en rättsakt som antagits av Europeiska unionens råd eller kommissionen prövade och, i förekommande fall, beivrade. Dessa befogenheter bidrog enligt domstolen till att upprätthålla den institutionella jämvikt som slagits fast i fördragen.²⁰ När det rättsmedel som angavs i artikel 173 i EEG-fördraget hade utvidgats till förmån för parlamentet, var det begripligt att, särskilt till följd av samma krav på institutionell jämvikt, villkoren för att väcka talan enligt denna bestämmelse, däribland villkoret om tidsfristen på två månader, måste tillämpas på parlamentet med samma stränghet som i fråga om övriga institutioner.

35. Däremot är det, bortsett från de krav på institutionell jämvikt som framhölls i domen i det ovannämnda målet parlamentet mot rådet, viktigt att erinra om att bestämmelsen i EIB:s personalföreskrifter angående tvistlösning enbart slår fast unionsdomstolens behörighet utan att det fastställs någon frist för att väcka talan, vilket gör det möjligt att förklara hänvisningen till iakttagandet av en skälig tidsfrist.

36. När tribunalen i domen av den 19 juni 2012 påstod sig tillämpa rättspraxisen om en skälig tidsfrist, överskred den i realiteten gränserna för sina befogenheter och förvanskade den grundläggande innebörden av att iaktta en sådan frist, nämligen flexibiliteten.

37. Till styrkande av denna ståndpunkt räcker det att nämna, för det första, punkt 34 i domen av den 19 juni 2012, där tribunalen fann att EIB:s underlåtenhet att uppfylla sin föreskrivna uppgift att fastställa en tidsfrist för att väcka talan saknar betydelse ”eftersom det följer *klart och tydligt av en tolkning e contrario* av rättspraxis från tiden före talans väckande *att unionsdomstolen har fyllt denna lucka i regleringen* genom att tolka unionsrätten ... så att varje talan som en anställd vid EIB väcker efter utgången av en frist på tre månader ... förlängd med en schablonmässig frist med hänsyn till avstånd på tio dagar, i princip *inte kan anses ha väckts inom skälig tid*” och följaktligen har väckts för sent.²¹

38. För det andra uppställs, väsentligen i punkterna 27, 30, 35 och 39, i domen av den 19 juni 2012 ”som rättsregel” en allmän presumtion att det är skäligt att iaktta en tidsfrist på tre månader och e contrario att en talan som väcks efter utgången av en sådan frist inte kan anses ha väckts inom skälig tid, utan att unionsdomstolen ska vara skyldig att beakta omständigheterna i det enskilda fallet. Tribunalen motiverade denna bedömning särskilt mot bakgrund av rättspraxis angående ”en strikt tillämpning av processuella preklusionsregler”.

39. Det är sant – och detta chockerar mig inte alls – att unionsdomstolen i de prejudikat som tribunalen nämner ansåg att artikel 91.3 i tjänsteföreskrifterna kunde ligga till grund för en relevant jämförelse i avsaknad av bestämmelser i fördragen och EIB:s personalföreskrifter och att en frist på tre månader därför *i princip* borde betraktas som skälig när anställda vid EIB väcker talan om ogiltigförklaring av en rättsakt som antagits av EIB och går dem emot.

40. Med anledning av EIB:s underlåtenhet är den tremånadersfrist som föreskrivs i tjänsteföreskrifterna emellertid fortfarande med nödvändighet vägledande när tvister uppstår mellan EIB och dess anställda.

20 — Ibidem, punkterna 21–26.

21 — Min kursivering.

41. I detta sammanhang kan, i motsats till vad tribunalen slog fast, en talan som väcks efter det att en sådan tidsfrist löpt ut, inte anses ha väckts för sent på grund av att den inte väckts inom skälig tid med motiveringen att processuella preklusionsregler ska tillämpas strikt, eftersom sådana regler helt enkelt inte ska tillämpas.

42. Det finns två alternativ: Antingen har en precis tidsfrist för att väcka talan om ogiltigförklaring fastställts på ett otvetydigt sätt i unionens primär- eller sekundärrätt och då är det faktiskt möjligt att bortse från omständigheterna i varje enskilt fall, förutom vid undantag som att det föreligger force majeure eller oförutsedda omständigheter, och att strikt tillämpa processuella preklusionsregler, eller så måste det tvärtom konstateras att det finns en lucka i regleringen som domstolen aldrig helt och hållet kan fylla utan att riskera att inkräkta på den lagstiftande maktens befogenheter, samtidigt som den måste beakta omständigheterna i det enskilda fallet. Att i likhet med tribunalen i domen av den 19 juni 2012 bortse från dessa skillnader, är detsamma som att genom rättspraxis fastställa en preklusionsfrist på tre månader.

43. Den motivering slutligen som tribunalen anförde och som skulle tillåta att den gjorde en tolkning e contrario av sin egen rättspraxis angående det skäliga i att iakttä en tremånadersfrist i likhet med den som föreskrivs i tjänsteföreskrifterna är inte övertygande.

44. Jag erinrar härvidlag om att enligt tribunalen kan en tolkning e contrario av nämnda rättspraxis godtas "när ingen annan tolkning visar sig lämplig och förenlig med de allmänna unionsrättsliga principer som är tillämpliga [tribunalen hänvisar till punkt 22 i sin dom], sammanhanget och ändamålet (se, analogt, domstolens dom av den 13 juni 1958 i mål 9/56, Meroni mot Höga myndigheten, REG 1958, s. 9 och 27; svensk specialutgåva, s. 21), eftersom endast en strikt tillämpning av processuella preklusionsregler gör det möjligt att tillgodose kravet på rättssäkerhet och nödvändigheten av att förhindra all form av diskriminering och godtycklig behandling vid rättskipningen (se, för ett liknande resonemang och analogt, domstolens dom av den 22 september 2011 i mål C-426/10 P, Bell & Ross mot harmoniseringsbyrån ... , punkterna 43, 54 och 55)".²²

45. Tribunalen förvanskade emellertid den av domstolen i domen i det ovannämnda målet Meroni mot Höga myndigheten i speciella undantagsfall tillåtna tolkningen e contrario. En sådan tolkning är nämligen endast tillåten "när *ingen annan* tolkning visar sig lämplig och förenlig med ordalydelsen, sammanhanget och ändamålet"²³ hos den bestämmelse som är föremål för nämnda tolkning. Då iakttagandet av en skälig tidsfrist just är resultatet av att rätten till ett effektivt domstolsskydd förenas med rättssäkerhetskravet, enligt vad som tribunalen erinrade om i punkt 22 i sin dom av den 19 juni 2012, är en tolkning e contrario som består i att den vägledande tremånadersfrist som ska tillämpas i tvister mellan EIB och dess anställda förvandlas till en fast preklusionsfrist verkligen inte den enda (och slutgiltiga) tolkningen som på ett adekvat sätt förenar nämnda principer med varandra.

46. Så är inte fallet vad gäller rätten till ett effektivt domstolsskydd, eftersom tillämpningen av en skälig tidsfrist kan möjliggöra att andra omständigheter än de som följer av force majeure och/eller oförutsedda omständigheter beaktas, vilket inte skulle vara tillåtet i samband med tillämpningen av en preklusionsfrist.

22 — Punkt 27 i domen av den 19 juni 2012.

23 — Domen i det ovannämnda målet, punkt 2, s. 26 (min kursivering).

47. Det är inte heller fallet vad beträffar rättssäkerhetsprincipen eftersom, i motsats till vad EIB har insinuerat, tillämpningen av rättspraxisen om en skälig tidsfrist, som inbegriper ett beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet, inte innebär att lagenligheten hos de rättsakter som detta organ har antagit kan ifrågasättas i all oändlighet. Såsom jag redan har nämnt fyller nämligen den skäliga tidsfristen i vissa fall, som i det som prövas här, även funktionen av preklusionsfrist, visserligen en flexibel sådan, men ändå en preklusionsfrist.

48. Det är sant att ur en annan synvinkel, det vill säga de anställdas vid EIB, kan det faktum att upptagandet av deras talan till sakprövning villkoras av att talan har väckts inom en skälig tidsfrist, som till sin natur är flexibel, leda till att det bli svårare för dem att förutse följderna av deras talan.

49. Den risken förefaller mig dock klart liten. I en situation där talan har väckts inom den vägledande fristen på tre månader har rättspraxis med rätta uppställt en stark presumtion om att sökandena har väckt talan inom skälig tid. I ett fall där talan har väckts efter det att den vägledande fristen gått ut, måste sökandena kunna lita på att omständigheterna i varje enskilt fall beaktas, inte enbart i enlighet med tillämpningen av rättspraxisen om en skälig tidsfrist, utan också med anledning av att den osäkerhet som uppstår när det saknas en fast preklusionsfrist inte ska räknas till deras nackdel, eftersom de förfarandemässiga riskerna med denna osäkerhet tvärtom bör bäras av den organisation som är upphovet till dem, med tillämpning av estoppelprincipen²⁴ eller principen om att ingen kan åberopa egen brottslig gärning till sitt försvar (*nemo auditur propriam turpitudinem allegans*)²⁵.

50. Vidare är den av tribunalen valda tolkningen e contrario inte heller oumbärlig i syfte att förhindra diskriminerande behandling till förmån för EIB:s anställda. Oberoende av tribunalens något tveksamma hänvisning, ”för ett liknande resonemang och analogt”, till domen i det ovannämnda målet Bell & Ross mot harmoniseringsbyrån, angående en talan om ogiltigförklaring i enlighet med artikel 230 EG, är nämligen möjligheten att jämföra situationen för EIB:s anställda med situationen för tjänstemän som regleras av tjänsteföreskrifterna, begränsad till hur den tidsfrist är beskaffad som kan åberopas mot en talan som väckts av dessa båda kategorier av personer. I det första fallet är det med nödvändighet en flexibel frist som ska tillämpas, på grund av EIB:s underlåtenhet och i det andra fallet rör det sig om en fast tidsfrist som fastställts utan tvekydighet i tjänsteföreskrifterna.

51. Om man för övrigt inskränker sig till att jämföra förfarandereglererna är detta inte enda skillnaden mellan dessa båda kategorier av personer. Medan artiklarna 90 och 91 i tjänsteföreskrifterna således föreskriver att ett föregående administrativt förfarande ska äga rum vars regelbundna och fullständiga förlopp utgör en sakprövningsförutsättning för en talan som väcks av tjänstemän mot den institution vid vilken de är anställda, föreskrivs däremot i artikel 41 i EIB:s personalföreskrifter ett fakultativt internt medlingsförfarande som inte kan bli ett obligatoriskt förfarande såsom det som avses i artiklarna 90 och 91 i tjänsteföreskrifterna, vilket inte har någon inverkan på tidsfristen för att väcka talan vid unionsdomstolen.²⁶ Om en anställd vid EIB begär ett sådant förfarande, börjar dessutom tidsfristen för att väcka talan inför unionsdomstolen inte att löpa förrän detta medlingsförfarande avslutats. Detta dock under förutsättning att tjänstemannen begärt medling inom skälig tid från det att han delgavs rättsakten som går honom emot och att tiden för medlingsförfarandet också varit skälig.²⁷

24 — Princip som även erkänns i unionsrätten: se bland annat domstolens dom av den 15 januari 1986 i mål 44/84, Hurd (REG 1986, s. 29; svensk specialutgåva, volym 8, s. 369), punkt 57, av den 28 juni 2005 i de förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C 208/02 P och C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen (REG 2005, s. I-5425), punkterna 82–88, samt förstainstansrättens dom av den 9 juli 2003 i mål T-223/00, Kyowa Hakko Kogyo och Kyowa Hakko Europe mot kommissionen (REG 2003, s. II-2553), punkterna 34 och 53.

25 — Beträktad som en rättsprincip av förstainstansrätten i dess dom av den 11 december 1996 i mål T-177/95, Barraux m.fl. mot kommissionen (REGP 1996, s. I-A-541 och II-1451), punkt 55.

26 — Se tribunalens dom av den 27 april 2012 i mål T-37/10 P, De Nicola mot EIB, punkterna 75–77, och där angiven rättspraxis.

27 — Domen i det ovannämnda målet Dunnett m.fl. mot EIB, punkt 56.

52. Det kan således konstateras att unionsdomstolen är fullständigt medveten om de förfarandemässiga begränsningarna av den analogi som kan dras vid en eventuell jämförelse mellan det avtalsbaserade system som är tillämpligt på EIB:s tjänstemän och systemet med föreskrifter för institutionernas tjänstemän. I det nu aktuella fallet skulle dessutom den omständigheten att en flexibel tidsfrist godtogs till förmån för de anställda vid EIB, med anledning av den sistnämndas underlåtenhet, inte på något sätt vara till men för institutionernas tjänstemän, vilkas talan regleras av tjänsteföreskrifterna.

53. Jag anser följaktligen att tribunalen genom att välja en tolkning av begreppet skälig tidsfrist som utesluter varje beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet och som därför är inkonsekvent i förhållande till en sådan tidsfrists själva natur, såsom den framgår av rättspraxis, har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning i domen av den 19 juni 2012.

B – Kränkningen av rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 47 i stadgan

54. Enligt det andra skälet till omprövning i beslutet av den 12 juli 2012 ska domstolen pröva huruvida tribunalens tolkning att utgången av en skälig tidsfrist medför preklusion, innebär en kränkning av rätten till ett effektivt rättsmedel²⁸ vilken utgör en allmän princip i unionsrätten som numera kommer till uttryck i artikel 47 i stadgan.²⁹

55. Det bör först och främst erinras om att enligt artikel 52 i stadgan ska varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i stadgan vara ”föreskriven i lag och förenlig med det väsentliga innehållet i dessa rättigheter och friheter”. Begränsningarna får endast göras om de faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse, med beaktande av proportionalitetsprincipen.

56. I samma artikel anges att i den mån stadgan omfattar rättigheter som motverkar sådana som garanteras av Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna vilken undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen) ska de ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen. Denna bestämmelse hindrar emellertid inte unionsrätten från att tillförsäkra ett mer långtgående skydd.

57. Såsom klagandena i målet vid tribunalen, EIB och kommissionen har hävdad i sina respektive skriftliga yttranden är artikel 6.1 i Europakonventionen, i vilken rätten till en oavhängig och opartisk domstol kommer till uttryck – och till vilken domstolen för övrigt hänvisat i förbindelse med artikel 3.1 i nämnda konvention, inom ramen för tolkningen av gemenskapsrätten från tiden innan stadgan hade antagits eller inte var bindande³⁰ – relevant.³¹

58. Enligt rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna avseende tolkningen av nämnda artikel 6.1 i Europakonventionen är rätten att få sin sak prövad av en domstol och rätten att föra talan vid domstol, som utgör en särskilt aspekt av förstnämnda rättighet, inte absolut och den kan bli föremål för begränsningar som underförstått är tillåtna, bland annat med avseende på reglerna om talerätt, därför att den genom sin natur kräver att staten stiftar lagar och staten härvidlag åtnjuter ett visst utrymme för skönsmässig bedömning.³²

28 — Se punkt 2 i beslutsdelen och punkt 16 i beslutet.

29 — Se, bland annat, dom av den 16 juli 2009 i mål C-385/07 P, Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland mot kommissionen (REG 2009, s. I-6155), punkterna 177 och 178, samt där angiven rättspraxis, och beslut av den 22 september 2011 i mål C-314/10, Pagnoul, punkt 24.

30 — Se, bland annat, dom av den 15 maj 1986 i mål 222/84, Johnston (REG 1986, s. 1651, svensk specialutgåva, volym 8, s. 597), punkt 18, och av den 19 september 2006 i mål C-506/04, Wilson (REG 2006, s. I-8613), punkterna 46 och 47, och där angiven rättspraxis.

31 — Se, i detta avseende, dom av den 22 december 2010 i mål C-279/09, DEB (REU 2010, s. I-13849), punkt 32. Den dubbla släktskapen mellan artikel 47 i stadgan och artiklarna 6 och 13 i Europakonventionen erinras det om i förklaringarna till stadgan (EUT C 303, 2007, s. 17, särskilt s. 29 och 30).

32 — Se, bland annat, Europadomstolens dom av den 19 februari 1998 i mål Edificaciones March Gallego S.A. mot Spanien (*Recueil des arrêts et décisions* 1998-I, s. 290, § 34), av den 24 februari 2009 i mål L’Erablière ASBL mot Belgien (ansökan nr 49230/07, *Recueil des arrêts et décisions* 2009-II, § 35) och av den 6 december 2011 i mål Anastasakis mot Grekland (ansökan nr 41959/08, § 24).

59. Enligt samma rättspraxis får dessa begränsningar emellertid inte inskränka de enskildas rätt att få sin sak prövad av en domstol på ett sådant sätt eller till en sådan grad att själva innehållet i denna rättighet urholkas, då dessa begränsningar endast är förenliga med artikel 6.1 i Europakonventionen om de har ett legitimt syfte och om det finns en skälig proportionalitet mellan de medel som används och det eftersträfvade syftet.³³

60. Även om Europadomstolen i detta sammanhang har erinrat om att bestämmelser om talefrister syftar till att säkerställa en god rättskipning och, i synnerhet, respekten för rättsäkerhetsprincipen, bestämmelser som de enskilda måste förvänta sig ska tillämpas³⁴, kontrollerar domstolen inte desto mindre att den effektiva verkan av rätten att föra talan vid domstol i enlighet med artikel 6.1 i Europakonventionen inte förhindras av exempelvis en ”särskilt strikt”³⁵ eller ”överdrivet strikt”³⁶ tolkning eller tillämpning av sådana processuella regler så att prövningen i sak av en talan är utesluten eller att det skapas ”en sorts barriär som förhindrar att den enskilde får sin tvist prövad i sak av en behörig domstol”.³⁷

61. Den omständigheten således att ett rättsmedel har använts och den rättssökande sedan får beskedet att talan ska avvisas motsvarar inte alltid de tvingande kraven i artikel 6.1 i Europakonventionen. Möjligheten att föra talan måste också vara tillräckligt hög för att tillförsäkra individen rätten att få sin sak prövad av en domstol med hänsyn till rättsstatsprincipen i ett demokratiskt samhälle.³⁸

62. Det är därför som Europadomstolen exempelvis prövar huruvida en tidsfrist för att överklaga är tillräcklig med hänsyn till var klaganden är bosatt,³⁹ huruvida en nationell domstols beslut att inte förlänga en frist som i förväg har fastställts i lag för att inkomma med ett överklagande är oskälig,⁴⁰ huruvida reglerna för beräkning av talefrister är tillräckligt tydliga och konsekventa⁴¹ eller huruvida fel som begåtts av nationella domstolar vid beräkning av nämnda frister innebär ett äventyrande av den effektiva verkan av den rätt att föra talan vid domstol som föreskrivs i artikel 6.1 i Europakonventionen⁴².

63. Eftersom artikel 47 i stadgan säkerställer, i unionsrätten, det skydd som slås fast i artikel 6.1 i Europakonventionen⁴³, ankommer det utan tvivel på domstolen att särskilt garantera åtminstone samma grad av kontroll över tribunalens tolkning och tillämpning av de processuella krav som föreskrivs i unionsrätten, inklusive sådana som rör tidsfrister för att väcka talan, som Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna utför på detta område i enlighet med artikel 6.1 i Europakonventionen i förhållande till domstolarna i stater som anslutit sig till denna konvention.⁴⁴

33 — Idem.

34 — Se, bland annat, Europadomstolens dom av den 28 oktober 1998 i mål Pérez de Rada Cavanilles mot Spanien (*Recueil des arrêts et décisions* 1998-VIII, § 45), av den 22 juni 2006 i mål Díaz Ochoa mot Spanien (ansökan nr 423/03, § 44), av den 31 januari 2012 i mål Assunção Chaves mot Portugal (ansökan nr 61226/08, § 77), och av den 3 juli 2012 i mål Radeva mot Bulgarien (ansökan nr 13577/05, § 26).

35 — Se, Europadomstolens dom av den 29 maj 2012, Ute Saur Vallnet mot Andorra (ansökan nr 16047/10, § 43 och där angiven rättspraxis).

36 — Se, exempelvis, Europadomstolens dom i det ovannämnda målet Díaz Ochoa mot Spanien (§ 50).

37 — Europadomstolens dom i det ovannämnda målet L'Erablière ASBL mot Belgien, (§ 35).

38 — Se, för ett liknande resonemang, Europadomstolens dom av den 21 februari 1975 i mål Golder mot Förenade kungariket (serie A nr 18, s. 18, §§ 34 och 35), och av den 16 december 1992 i mål Geouffre de la Pradelle mot Frankrike (ansökan nr 12964/87, *Recueil des arrêts et décisions*, s. 43, § 34). Se även Europadomstolens dom i det ovannämnda målet Radava mot Bulgarien (§ 27).

39 — Europadomstolens dom av den 10 juli 2001 i målet Tricard mot Frankrike (ansökan nr 40472/98, § 31).

40 — Europadomstolens dom av den 19 maj 2005 i målet Kaufmann mot Italien (ansökan nr 14021/02, §§ 34–39).

41 — Se Europadomstolens dom i det ovannämnda målet Geouffre de la Pradelle mot Frankrike (§§ 29–35).

42 — Europadomstolens dom i det ovannämnda målet Radeva mot Bulgarien (§§ 27–29). Se även, för ett liknande synsätt, Europadomstolens dom i det ovannämnda målet Ute Saur Vallnet mot Andorra (§§ 41–43).

43 — Dom av den 8 december 2011 i mål C-386/10 P, Chalkor mot kommissionen (REU 2011, s. I-13085), punkt 51, och av den 6 november 2012 i mål C-199/11, Otis m.fl., punkt 47. Se även, för ett liknande synsätt, domen i det ovannämnda målet DEB, punkt 32.

44 — Det är underförstått att, i motsats till de mål som prövats av Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna, handlar det här inte om att tolka medlemsstaternas interna processlagstiftning utan att tolka unionsrätten, en uppgift som i första hand åligger domstolen.

64. Rent allmänt, även om inte någon av dem som har yttrat sig i förevarande mål har uttryckt sig i sådana ordalag, kan den omständigheten att Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har kunnat konstatera att artikel 6.1 i Europakonventionen har åsidosatts i mål rörande tolkningen och/eller tillämpningen av i allmänhet korta tidsfrister inte *e contrario* innebära att domstolen saknar möjlighet att fastställa att unionsdomstolen har åsidosatt artikel 47 i stadgan med hänsyn till de vanligtvis längre tidsfrister inom vilka enskilda vid unionsdomstolen ska bestrida lagenligheten hos rättsakter som antagits av unionens institutioner eller organ och som går de enskilda emot.

65. Medan de tidigare nämnda målen vid Europadomstolen rörde tolkningen eller tillämpningen av processuella frister som var fastställda i förväg i lag, är det i förevarande mål utrett att klagandena i målet vid tribunalen kunde förvänta sig, med anledning av EIB:s förfarandemässiga underlåtenhet, att tribunalen – och dessförinnan personaldomstolen – skulle tillämpa praxisen om en skälig tidsfrist för att pröva möjligheten att ta upp talan till sakprövning, och inte att den skulle tillämpa en på förhand bestämd preklusionsfrist på deras talan.

66. Även om det inte är uteslutet att klagandena i målet vid tribunalen kunde ha väckt talan inom en tremånadersfrist, kunde de dock inte förvänta sig, på grund av att fristen med nödvändighet var vägledande i tvister mellan EIB och dess anställda, att tribunalen skulle anse att det faktum att fristen överskreds med några sekunder leder till att talan inte anses ha väckts inom skälig tid, med hänvisning till rättspraxis angående strikt tolkning av processuella regler om tidsfrister som fastställts i unionsrätten, en slutsats som dessutom nåddes utan beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet utöver situationer med *force majeure* och oförutsedda omständigheter.

67. Vad beträffar den försumlighet som klagandena i målet vid tribunalen påstods ha gjort sig skyldiga till genom att vänta med att väcka talan till dess att några minuter återstod innan tremånadersfristen gick ut, är helt grundlös eftersom, enligt vad jag redan har nämnt, denna frist endast är vägledande, utan att unionsdomstolen för den skull befrias från att, inklusive *ex officio*, pröva om nämnda talan har väckts oskäligt sent, med hänsyn till alla omständigheter i förevarande fall, utöver situationer med *force majeure* och oförutsedda omständigheter.

68. Genom att döma som den gjorde och fastställa personaldomstolens beslut i det ovannämnda målet Arango Jaramillo m.fl. mot EIB, i vilket det konstaterades att den talan som väckts av klagandena i målet vid tribunalen inte kunde tas upp till sakprövning, med motiveringen att den väckts för sent, har tribunalen enligt min åsikt tolkat och tillämpat begreppet skälig tidsfrist överdrivet strikt och har härigenom kränkt rätten till ett effektivt rättsmedel, såsom den garanteras av artikel 47 i stadgan och således berövat klagandena i målet vid tribunalen rätten att få sin talan prövad i sak.

III – Huruvida enhetligheten eller konsekvensen i unionsrätten har undergrävts

69. Ett eller flera fall av felaktig rättstillämpning från tribunalens sida innebär inte nödvändigtvis, även om de är allvarliga, att unionsrättens enhetlighet *eller* konsekvens har undergrävts, i den mening som avses i artikel 62b i stadgan för domstolen.

70. Omvänt är de fyra överväganden som domstolen grundade sig på när den konstaterade att åsidosättandet av de båda förfaranderegler varom fråga var i domen i det ovannämnda målet M mot Emea (Omprövning)⁴⁵, hade ”undergrävt enhetligheten och konsekvensen i [unions]rätten”⁴⁶ varken nödvändiga eller uttömmande, eftersom de sammantagna⁴⁷ föranledde domstolen att konstatera att det skett ett kumulerat undergrävande enligt de båda villkor som i normala fall är alternativa för att ett avgörande från tribunalen ska omprövas.

71. Det kvarstår inte desto mindre att överväganden som väsentligen är analoga med dem som domstolen framhöll i sin dom i det ovannämnda målet M mot Emea (Omprövning) enligt min uppfattning gör sig gällande även i förevarande mål.

72. För det första utgör domen av den 19 juni 2012 den första i vilken tribunalen har slagit fast att ett uteblivet iakttagande av en vägledande tidsfrist för att väcka talan om ogiltigförklaring medförde, på grundval av en tolkning *e contrario* av rättspraxis och en strikt tolkning av de processuella reglerna om frister, att nämnda talan inte kunde tas upp till sakprövning därför att den hade väckts för sent. Denna dom kan således komma att utgöra ett prejudikat för framtida mål.⁴⁸

73. För det andra har tribunalen, genom att finna att unionsdomstolen inte hade någon skyldighet att beakta alla omständigheter i det enskilda fallet vid prövningen av huruvida överskridandet av en skälig tidsfrist var oskäligt, inte beaktat själva kärnan i detta begrepp som slagits fast i unionsrätten, och domen blev därmed inkonsekvent.

74. För det tredje avser de båda principer (skälig tidsfrist och rätt till ett effektivt rättsmedel) som tribunalen enligt min åsikt har åsidosatt inte uteslutande de rättsregler som är tillämpliga i personalmål, utan är tillämpliga oberoende av rättsområde.⁴⁹

75. För det fjärde, slutligen, är dessa båda principer av stor betydelse i unionens rättsordning.⁵⁰ I synnerhet har den rätt som garanteras genom artikel 47 i stadgan i överensstämmelse med artikel 6 FEU samma rättsliga värde som fördragen. Denna rätt är dessutom inneboende i varje rättsordning som bygger på rättsstatsprincipen, i likhet med unionens rättsordning⁵¹ och den har således åtminstone en ”konstitutionell” karaktär inom unionen.⁵²

76. Av ovan anförda skäl finner jag att tribunalen genom domen av den 19 juni 2012 åtminstone har undergrävt konsekvensen i unionsrätten.

45 — För alla eventualiteters skull, erinrar jag om att domstolen fann i detta mål, dels att tribunalen hade gjort en felaktig tolkning av begreppet ärende som är färdigt för avgörande på ett felaktigt sätt, i den mening som avses bland annat i artikel 61 i domstolens stadga, och härvidlag åsidosatt artikel 13 i bilagan till denna, genom att sakpröva en skadeståndstalan avseende ersättning för ideell skada, trots att förfarandet i första instans var begränsat till en invändning om rättegångshinder (punkt 37 i nämnda dom), dels att tribunalen – oberoende av den nysst nämnda felaktiga rättstillämpningen – genom att pröva målet i sak utan att ge Europeiska läkemedelsmyndigheten tillfälle att på ett ändamålsenligt sätt uttrycka sina synpunkter på sökandens skadeståndsyorkanden, hade åsidosatt den kontradiktoriska princip som följer av de krav som är förbundna med rätten till en rättvis rättegång (se punkterna 38 och 59 i samma dom).

46 — *Ibidem* (punkt 1 i domslutet samt punkterna 66 och 67 i domen). Min kursivering.

47 — *Ibidem*, punkt 66.

48 — Se domen i det ovannämnda målet M mot Emea (Omprövning), punkt 62. Denna dom skulle kunna tjäna som prejudikat, om än i begränsad utsträckning, såvitt avser inte enbart tvister mellan EIB och dess anställda utan även tvister som rör Europeiska centralbanken (ECB). I övrigt kan det inte uteslutas att ett liknande resonemang skulle kunna föras av tribunalen i samband med upptagande till sakprövning av en skadeståndstalan som tjänstemän riktat mot sin institution.

49 — Domen i det ovannämnda målet M mot Emea (Omprövning), punkt 64.

50 — *Ibidem*, punkt 65.

51 — Se artikel 2 FEU.

52 — Se, bland annat, för ett liknande resonemang, punkterna 176 och 177 i mitt förslag till avgörande i mål C-354/04 P, Gestoras Pro Amnistia m.fl. mot rådet, i vilket domstolen meddelade dom den 27 februari 2007 (REG 2007, s. I-1579).

IV – Upphävandets räckvidd

77. I artikel 62b första stycket i domstolens stadga föreskrivs att om domstolen finner att tribunalens avgörande innebär att enhetligheten eller konsekvensen i unionsrätten undergrävs, ska den återförvisa målet till tribunalen, som är bunden av de bedömningar avseende rättsfrågor som domstolen gjort. När domstolen återförvisar målet kan den bland annat ange de verkningar av tribunalens avgörande som ska anses ha vunnit rättskraft i förhållande till parterna i målet. I undantagsfall får domstolen själv avgöra målet slutligt, om utgången i målet, mot bakgrund av resultatet av omprövningen, framgår av de faktiska omständigheter som tribunalens avgörande grundar sig på.

78. Härav följer att domstolen inte kan begränsa sig till att konstatera att enhetligheten eller konsekvensen i unionsrätten undergrävts, utan samtidigt ska ange vilka verkningar detta får med avseende på målet i fråga.⁵³

79. I förevarande fall anser jag att domen av den 19 juni 2012 ska upphävas, såvitt det i den fastställs, på stadiet för överklagandet, att den talan som väckts vid personaldomstolen ska avvisas och att klagandena i målet vid tribunalen ska ersätta rättegångskostnaderna i förfarandet vid personaldomstolen.

80. Efter det att det har konstaterats att konsekvensen i unionsrätten har undergrävts till följd av att dessa båda principer har åsidosatts är det däremot uppenbart att domstolen inte själv slutligt kan avgöra den tvist som klagandena anhängiggjort i första instans vid personaldomstolen.

81. Det finns inte någon bestämmelse i domstolens stadga eller dess rättegångsregler som medför en skyldighet för domstolen att efter omprövning återförvisa målet till tribunalen snarare än direkt till personaldomstolen, för att denna ska låta parterna yttra sig i sakfrågan.

82. Såsom följer av punkt 30 i domen i det ovannämnda målet M mot Emea (Omprövning) kan överinstansen, under vissa förutsättningar, göra en sakprövning även när förfarandet i första instans begränsades till en prövning av en invändning om rättegångshinder som domstolen i denna instans biföll. Så kan vara fallet när upphävandet av den överklagade domen eller det överklagade beslutet med nödvändighet innebär en viss lösning av sakfrågan i det aktuella målet eller när prövningen i sak av talan om ogiltigförklaring grundar sig på argument som parterna utväxlat inom ramen för överklagandet till följd av ett resonemang som förts av domstolen i första instans.

83. Det är tydligt att så inte är fallet i förvarande mål och att tribunalen, i likhet med när domstolen efter omprövning hade återförvisat det ovannämnda målet M mot Emea (Omprövning),⁵⁴ inte kan göra annat än att i sin tur återförvisa målet till personaldomstolen för att denna ska pröva de yrkanden om ogiltigförklaring som klagandena i tribunalen har framställt.

84. I syfte att respektera den hierarki inom ramen för unionens rättskipande institution som eftersträvas av fördragen ankommer det emellertid uteslutande på tribunalen att fatta ett sådant beslut efter att ha hört parterna, i enlighet med rättegångsreglerna.⁵⁵ Jag förslår således att domstolen återförvisar målet till tribunalen.

53 — Domen i det ovannämnda målet M mot Emea (Omprövning), punkt 69.

54 — Tribunalens dom av den 8 juli 2010 i mål T-12/08 P-RENV-RX, M mot Emea (REU 2010, s. II-3735), punkt 38.

55 — Artikel 121c.1 i tribunalens rättegångsregler.

V – Rättegångskostnader

85. Enligt artikel 195.6 i domstolens rättegångsregler beslutar domstolen om rättegångskostnaderna om det avgörande som är föremål för omprövning har meddelats av tribunalen med stöd av artikel 256.2 FEUF.

86. I avsaknad av särskilda regler angående fördelningen av rättegångskostnaderna i ett omprövningsförfarande och i enlighet med vad domstolen slog fast i domen i det ovannämnda målet M mot Emea (Omprövning)⁵⁶, föreslår jag att de parter som inkommit med inlagor eller skriftliga yttranden i förevarande förfarande ska bära sina egna rättegångskostnader i samband med detsamma.

VI – Förslag till avgörande

87. Mot bakgrund av det anförda föreslår jag att domstolen beslutar som följer:

- 1) Den dom som Europeiska unionens tribunal (avdelningen för överklaganden) meddelade den 19 juni 2012 i mål T-234/11 P, Arango Jaramillo m.fl. mot EIB, undergräver konsekvensen i unionsrätten genom att tribunalen, i egenskap av överinstans, tolkade begreppet skälig tidsfrist – tillämpligt i samband med att anställda vid Europeiska investeringsbanken väcker talan om ogiltigförklaring av en rättsakt som banken utfärdat och som går dem emot – som en tidsfrist som är sådan att talan som väcks efter utgången av densamma ska anses ha väckts för sent och således ska avvisas, utan att unionsdomstolen är skyldig att beakta de omständigheterna i det enskilda fallet. Denna tolkning är överdrivet rigid och leder till en kränkning av rätten till ett effektivt rättsmedel såsom den garanteras genom artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- 2) Nämnda dom från Europeiska unionens tribunal upphävs.
- 3) Målet återförvisas till Europeiska unionens tribunal.
- 4) Klagandena i målet vid tribunalen, Europeiska investeringsbanken, Portugals regering samt Europeiska kommissionen ska bära sina egna rättegångskostnader i omprövningsförfarandet.

56 — Se domen i det ovannämnda målet M mot Emea (Omprövning), punkt 73.